

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНХОАТИВНИХ ВІДПРИКМЕТНИКОВИХ ДІЄСЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Дієслово як основний клас ознакових слів посідає центральну позицію щодо інших лексико-граматичних класів, яка зумовлена його семантичними функціями, морфологічними категоріями та синтаксичним вживанням. Закономірою є увага дослідників до вивчення семантичних похідних дієслів, бо об'єкт дослідження складний і багатоплановий.

Мотивованість значення похідного слова, особливості його зв'язків з іншими одиницями лексичної системи обумовлюють певні властивості його семантики. Семантичні особливості таких дієслів виявляються пов'язаними із словотвірною структурою, яка визначається мотиваційними відношеннями твірної основи і словотворчого формату.

Особливий розряд вищезначеної дієслівної лексики становлять відад'єктивні дієслова – тобто ті, які мотивуються прикметниками і мають специфічні параметри, що обумовлюються характеристиками мотивуючого слова – прикметника.

Варто зазначити, що відприкметникові слова (ВПД) були об'єктом дослідження на матеріалі англійської, німецької, української мов [1-3], однак особливості словотвірної та лексичної семантики таких дієслів не можна вважати достатньо вивченими, зокрема у зіставному плані.

Оцінюючи такий дієслівний лексикон з точки зору словотвірних значень, можна визначити наступні його категорії:

- есивні ВПД (зі значенням «виявляти ознаку, названу мотивуючим прикметником»);
- інхоативні ВПД (зі значенням «набувати ознаки, названої мотивуючим прикметником»);
- каузативні ВПД (зі значенням «наділяти ознакою, названою мотивуючим прикметником»).

Предметом розгляду нашого дослідження є інхоативні відприкметникові дієслова, що означають початок, становлення та завершення процесів змін [1, 8]. Наприклад:

blassen бліднути – blass «блідий» (нім.)

darken «темніти» – dark «темний» (англ.)

В свою чергу словотвірна категорія інхоативних відприкметникових дієслів поділяється за ознакою суб'єкта ситуації «особа / не особа» на два семантичних класи:

- деад'єктивні дієслова, суб'єкт ситуації яких – особа;
- інхоативні відприкметникові дієслова, суб'єкт ситуації яких – не особа.

Відприкметникові дієслова інхоативної семантики характеризуються відмінностями в плані кількісної реалізації при зіставленні порівнюваних мов: найменш продуктивні ВПД-інхоативи в німецькій мові, тоді як англійські лексеми з таким значенням є відносно продуктивними [2, 8-12].

В англійській мові існує сильна конкуренція з боку синтаксичних засобів вираження інхоативного значення, яке передається описово – за допомогою конструкцій, що складаються з прикметника та дієслова. Найбільш поширеними дієсловами цієї групи є *get, become, grow, fall, turn*.

Наприклад: *It's getting dark* (Сутеніє)

The leaves are turning brown (Листя жовтіє)

When it become dark, he went out. (Коли стемніло, він вийшов надвір).

Також і в німецькій мові продуктивність інхоативних відприкметникових дієслів обмежують конкуруючі з ВПД конструкції «прикметник + дієслово». Правда в німецькій мові в такій функції використовується лише дієслово «*werden*»(ставати).

Наприклад: *dick (er) / fett (er) werden* – гладшати, поправлятися.

Спільними факторами, які обмежують творення інхоативних дієслів від прикметників у порівнюваних мовах є наступні:

а) творення мотивується лише якісними прикметниками, або такими, що мають значення якості;

б) становлення, розвиток ознаки передбачає те, що в початковому стані суб'єкт ситуації має потенційні можливості розвитку;

в) обмеження, які накладаються етимологічною характеристикою прикметника – належність до питомої чи запозиченої лексики.

Перспектива дослідження бачиться у зіставленні у англійській та німецькій мовах відприкметникових дієслів з іншими словотвірними значеннями, а також у розгляді семантичних особливостей таких дієслів у функціональному аспекті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глебова О.В. Структурно-семантическое варьирование отадъективных словообразовательных рядов в современном английском языке: Автореф. дис. ...канд. филол. наук. – М., 1988. – 24 с.
2. Пузык А.А. Отадъективные глаголы в немецком, английском и украинском языках: Автореф. дис. ...канд. филол. наук. – Донецк, 2000. – 24 с.
3. Сорочан О.В. Лексико-семантичні групи відприкметникових дієслів (семантичний та функціональний аспекти): Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Київ, 2006. – 24 с